

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 303/2022
20.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Миљуш, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници по тужби тужиље АА, предузетника, Угоститељска радња ББ ..., чији је пуномоћник Игор Јевтић адвокат у ..., против тужене ВАНСА ИНТЕСА АД Београд, чији је пуномоћник др Немања Алексић, адвокат у ..., ради утврђења ништавости и исплате стеченог без основа, вредност предмета спора 37.844,27 динара, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3901/21 од 08.12.2021. године, у седници одржаној 20. априла 2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3901/21 од 08.12.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Привредног апелационог суда Пж 3901/21 од 08.12.2021. године тако што се **ОДБИЈА** жалба тужене, као неоснована и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Привредног суда у Чачку П 36/2021 од 26.03.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиљи накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 8 дана по пријему писаног отправака ове пресуде.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Чачку П 36/2021 од 26.03.2021. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиље па је у односу на тужену утврђено да је ништава уговорна одредба тачке 3.5. Обавезних елемената Уговора (Прилог 1), у вези чл. 8 Уговора о кредиту број ... од 20.09.2018. године, којом се обавезује тужиља да одмах по пријему обрачуна плати туженој накнаду предвиђену Тарифом накнада за услуге у висини од 1,00% од износа кредита одређеног у тачки 2.3. Прилога, што укупно износи 180,00 евра, а у динарској противвредности износи 21.293,41 РСД. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиљи исплати износ од 21.293,41 динара, са законском затезном каматом од 20.09.2018. године до исплате. Ставом трећим изреке усвојен је тужбени захтев тужиље па је у односу на тужену утврђено да је ништава уговорна одредба тачке 3.5. Обавезних елемената Уговора (Прилог 1), у

вези чл. 8 Уговора о кредиту број ... од 11.04.2018. године, којом се обавезује тужила да одмах по пријему обрачуна плати туженој накнаду предвиђену Тарифом накнада за услуге у висини од 1,00% од износа кредита одређеног у тачки 2.3. Прилога, што укупно износи 140,00 евра, а у динарској противвредности износи 16.550,86 РСД. Ставом четвртим изреке обавезана је тужена да тужили исплати износ од 16.550,86 динара, са законском затезном каматом од 11.04.2018. године до исплате. Ставом петим изреке обавезана је тужена да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 32.592,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3901/21 од 08.12.2021. године, преиначена је првостепена пресуда и пресуђено је тако што је одбијен тужбени захтев да се утврди да је ништава уговорна одредба тачке 3.5. Обавезних елемената Уговора (Прилог 1), у вези чл. 8 Уговора о кредиту број ... од 20.09.2018. године, којом се обавезује тужила да одмах по пријему обрачуна плати туженој накнаду предвиђену Тарифом накнада за услуге у висини од 1,00% од износа кредита одређеног у тачки 2.3. Прилога, што укупно износи 180,00 евра, а у динарској противвредности износи 21.293,41 РСД; да се обавезе тужена да тужили исплати износ од 21.293,41 динара, са законском затезном каматом од 20.09.2018. године до исплате; да се утврди да је ништава уговорна одредба тачке 3.5. Обавезних елемената Уговора (Прилог 1), у вези чл. 8 Уговора о кредиту број ... од 11.04.2018. године, којом се обавезује тужила да одмах по пријему обрачуна плати туженој накнаду предвиђену Тарифом накнада за услуге у висини од 1,00% од износа кредита одређеног у тачки 2.3. Прилога, што укупно износи 140,00 евра, а у динарској противвредности износи 16.550,86 РСД и да се обавезе тужена да тужили исплати износ од 16.550,86 динара, са законском затезном каматом од 11.04.2018. године до исплате, па је обавезана тужила да туженој накнади трошкове поступка у износу од 39.342,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужиле, ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужиле основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је са туженом банком закључила Уговор о кредиту број ... од 20.09.2018. године и Уговор о кредиту број ... од 11.04.2018. године, према којима је тужена одобрила тужили новчана средства у износима од 18.000 евра и 14.000 евра, у динарској противвредности, са роком враћања од 24 месеци. Тим уговорима, парничне странке су уговориле да је корисник у обавези

да одмах првог дана коришћења кредита плати банци накнаду за обраду захтева у висини од 1% од износа одобрених кредита (члан 8. уговора, у вези тачки 3.5. Прилога 1 уговора). Тужена је на име накнаде за обраду кредита на дан пуштања кредита, 20.09.2018. године, наплатила тужиљи износ од 21.293,41 динар, а дана 11.04.2018. године износ од 16.550,86 динара. Из садржине достављених Обавезних елемената уговора о кредиту, од 20.09.2018. и 11.04.2018. године, првостепени суд је утврдио да су у њима исказане накнаде које је корисник у обавези да плати на дан пуштања кредита у течај у висини од 1,00% од износа одобреног кредита, номинални износ накнада у еврима и у динарској противвредности, као и ефективна каматна стопа.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, налазећи да су предметне одредбе два уговора о кредиту ништаве, јер тужиљи пре закључења ових уговора није достављена понуда сачињена на одговарајућем обрасцу Прилога број 1, са којима би се тужиља сагласила и знала које трошкове банка обрачунава кориснику кредита, у складу са Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/2011). Зато је утврдио ништавост одредбе тачке 3.5. Обавезних елемената Уговора (Прилог 1), у вези чл. 8 Уговора о кредиту од 20.09.2018. и 11.04.2018. године, те нашао да тужиља има право на враћање наплаћених износа по ништавим одредбама, на основу чланова 103, 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања.

Другостепени суд не прихвата изнето становиште првостепеног суда, те преиначава првостепену пресуду и одбија тужбени захтев. Према становишту другостепеног суда потписом Обавезних елемената уговора о кредиту, који чине Прилог 1 предметних уговора, а у којима је недвосмислено наведена накнада на име трошкова обраде кредита, као и ефективна каматна стопа, тужиља је била упозната са условима закључења наведена два уговора на јасан и недвосмислен начин, при чему не постоји обавеза тужене да кориснику кредита предочава структуру трошкова по висини и врсти.

По оцени Врховног касационог суда становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

По члану 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да су предметни уговори о кредиту закључени 20.09.2018. и 11.04.2018. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита и таква одредба уговора је правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене. Наведено обавештавање корисника у предговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду.

У наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (Образац 1Б - Основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању, тужена није у понуди, каква је предвиђена напред наведеном Одлуком НБС, поводом закључења предметног уговора о кредиту, у тачки 3.3 утврдио врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, да ли су фиксни или променљиви, те елементе на основу који се одређују, висину у време закључења уговора, периоде у којима ће се мењати и начин на који ће се мењати уколико су променљиви. Обавеза исказивања укупних трошкова кредита кроз ефективну каматну стопу, која омогућава кориснику да упореди понуде различитих давалаца истих услуга, такође се приказује у понуди (тачка 3.2). Како тужила, садржином тако наведене понуде у предговорној фази није обавештена о врсти и висини трошкова који падају на њен терет, при чему је од стране првостепеног суда утврђено да се Обавезни елементи уговора не могу сматрати понудом у смислу Одлуке Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11), којом су ближе утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, то је у конкретном случају одредба тачке 3.5. Обавезних елемената Уговора (Прилог 1), у вези чл. 8 Уговора о кредиту од 20.09.2018. и 11.04.2018. године, којом се обавезује тужила да одмах по пријему обрачуна плати туженој накнаду предвиђену Тарифом накнада за услуге у висини од 1,00% од износа кредита одређеног у тачки 2.3. Прилога, противна принудним прописима у смислу члана 103. Закона о облигационим

односима, те самим тим ништава. Следом, тужиља основано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке пресуде.

Тужиља је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају трошкови ревизијског поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ове парничне радње („Службени гласник“ 37/2021 од 14.04.2021. године). Тужиљи не припадају и тражени трошкови на име судске таксе за ревизију и ревизијску одлуку јер нису опредељени у складу са чланом чланом 163. ставом 2. ЗПП, а о осталим траженим трошковима је одлучено у ставу трећем изреке пресуде донете од стране првостепеног суда. Из наведених разлога донета је одлука као у ставу трећем изреке пресуде.

**Председник већа – судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић